

חלזון נחש ועינב⁽¹⁰⁾.

אלא שומן העיין.

איזהו תבלול?

גמרא:

לבן הפוסק כסירא ונכנס בשחור.

זל-ב

והוינן בה: מאי הריס?

אמר רב פפא: תורא ברא דעינא, שורה חיצונה של העיין היינו העפעף המכסה את העיין⁽¹²⁾.

שנינו במשנה: דק תבלול:

תנו רבנן: דק משוקע, המשקע את העיין, הרי זה מום.

אבל אם הוא צף, אינו מום⁽¹⁵⁾.

"סירא" [מלשון "שורה"] פירושו, העיגול הכהה שבעיין שמסביב לשחור. ו"שחור" הוא האישון [הפנימי ביותר], שדרכו עוברים קרני האור אל תוך העיין. ו"לבן" הוא הרקע של העיין החיצוני ביותר. ואם חוט של לבן יוצא מן הלבן ופוסק אותה שורה ונכנס בשחור הוי מום⁽¹¹⁾.

שחור ונכנס בלבן, אם חוט של שחור יוצא מן השחור שבעיין ופוסק את הסירא ונכנס בלבן אינו מום, לפי שמום זה הוא בלובן של העיין, ואין מום בלובן דלאו עין הוא

עצמו הוא. ויש מפרשים שיש בשחור עינו לבן עגול כגרעינה של עינב.

ויש גורסין: חלזון נחש בעיניו. ופירושו, שיש בשחור עיניו חוט לבן ארוך כחלזון וכנחש. וזה נכון בעיני, שאם כפירוש הראשון למה הזכיר פה העינב שהוא מום בפני עצמו. עיי"ש. וברש"י במשנתינו תרגם על "חלזון" "ועינב" תרגומים שונים. משמע שהם מחלות שונות בעיין. וכהפירוש הראשון שהזכיר הרא"מ^[מ].

11. והרמב"ם מפרש שהוא קו הגובל בין הלבן ובין הכחול. והשחור והכחול הכל בכלל שחור העיין. חזו"א^[א].

12. ועיין תוס' לקמן מג ב ד"ה ושנשרו שכתבו דריס דהכא היינו עור המקיף את העיין. אבל פעמים שקורא ריס לשערות^[א].

13. ברבי אליהו מזרחי כתב: ואם היה משוקע

כדוק" [ישעיה מ'] כתב: כדוק, כיריעה "טיילא" בלע"ז. וכ"כ הרא"מ שם. ובאוצר לעזי רש"י כתב: כתם בעיין המצמצם את הראייה. ולפי זה, רש"י מפרש כהרמב"ם שכתב [פ"ז ה"ה] מי שהיתה נקודה לבנה בתוך השחור וזהו "דק" האמור בתורה.

10. ברש"י בפירוש החומש עה"פ "או תבלול" כתב: דבר המבלבל את העיין כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירה וכו' [כמוש"כ בהמשך המשנה] ותרגום "תבלל" חיליז, לשון חילזון שהוא דומה לתולעת אותו החוט. וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור, חלזון נחש עינב. עכ"ל.

וברבי אליהו מזרחי שם כתב: ומפורש בפרק אלו מומין: חלזון זה מום קבוע הוא. וזהו נחש ששנו חכמים ששניהם אחד, אלא שיש שקורין אותו חלזון מפני שהוא עשוי כתולעת שהוא ארוך. ויש שקורין אותו נחש שגם זה מורה על האורך. אבל עינב, מום בפני